

میرشکاک:

شاهنامه خوانی منسوخ شده است

یک شاعر و پژوهشگر ادبی، گفت: شاهنامه خوانی مدت‌هاست بر افتاده و تنها خوانش امروزین آن نقالی است. به گزارش خبرگزاری

کتاب ایران (ایبنا)، یوسفعلی میرشکاک، در نشست سلسله گفتارهای شاهنامه که به همت دفتر پاسداشت زبان فارسی حوزه هنری برگزار شد، با بیان اینکه شاهنامه خوانی مدت‌هاست بر افتاده و تنها خوانش امروزین آن نقالی است. شاهنامه روایت است و در خواندن آن باید فرض کنیم که داریم یک رمان می‌خوانیم و یا یک فیلم می‌بینیم. وی افزود: شاهنامه متنی روایی است و در روایت کوتاه‌ترین وزن‌ها به کار می‌رود تا ایجاد تحرک ذهنی کنند. میرشکاک همچنین در بخش دیگری از این جلسه که به خوانش و تحلیل و تشریح ادامه داستان رستم و سپهر ارباب اختصاص داشت، رستم را بزرگترین اسطوره ایرانی دانست و گفت: انسان ایرانی همواره اسطوره‌ساز را یک ضرورت پنداشته است. وی اسطوره‌سازی‌های کاتبان امروزین را نیز در ادامه و تحریف آن همان سنت اسطوره‌سازی ایرانی و نیاز به آن پنداشت و افزود: اسطوره‌گرایی بی‌مبنا فقط برای عوام فریبی است!

■ ■ ■

وزیر فرهنگ:

سمنونی حاج قاسم هفته آینده رونمایی می‌شود

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی از رونمایی سمنونی حاج قاسم در هفته آینده خبر داد و گفت: ماهه وعده‌ای که به همه علاقه‌مندان حوزه

موسیقی داده بودیم که برای چنین مناسبت‌هایی با تولیدات فاخر، ملی و مذهبی بتوانیم جریان موسیقی کشور را همراه کنیم جامه عمل بپوشانیم. به گزارش هنر آنلاین، محمدمهدی اسماعیلی روز چهارشنبه در پایان نشست هیات دولت در جمع خبرنگاران اظهار داشت: هفته آینده که به سالروز شهادت سیدالشهدای جبهه مقاومت حاج قاسم نزدیک می‌شویم، برای نخستین بار سمنونی ویژه حاج قاسم توسط دفتر موسیقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تولید شده است. اتفاق مهمی است و این سمنونی هفته آینده رونمایی خواهد شد.

■ ■ ■

در بازه زمانی ۱۱ ماه ۲۰۲۳ اعلام شد: تزکیه: ۵۲ میلیون گردشگر؛

ایران: ۵ میلیون

تزکیه در ۱۱ ماه ابتدایی سال ۲۰۲۳ میزان بیش از ۵۲ میلیون گردشگر بود؛ حدود پنج میلیون نفر هم به ایران سفر کردند. داده‌های

آمار وزارت فرهنگ و گردشگری تزکیه نشان می‌دهد که در ۱۱ ماه ابتدایی سال ۲۰۲۳، بیش از ۵۲ میلیون و ۷۴۰ هزار گردشگر از شهرهای مختلف این کشور بازدید کردند. از این میان، نزدیک به ۴۷ میلیون نفر گردشگران خارجی و حدود شش میلیون نفر اتباع تزکیه‌ای مقیم خارج از این کشور بودند. این آمار که به تازگی در وبسایت وزارت فرهنگ و گردشگری تزکیه منتشر شده، از افزایش نزدیک به ۱۱ درصدی آمار ورود گردشگران در بازه زمانی اول ژانویه تا پایان ماه نوامبر ۲۰۲۳ نسبت به دوره زمانی مشابه سال قبل از آن، خبر می‌دهد. در فهرست کشورهای که در این بازه زمانی بیشترین توریست را به تزکیه فرستادند، روسیه با بیش از شش میلیون و ۸۳ هزار گردشگر تبه اول را دارد. این آمار نسبت به دوره مشابه سال قبل از آن، بالغ بر ۲۳ درصد افزایش نشان می‌دهد. در حالی که تزکیه بر رونق صنعت گردشگری تمرکز کرده و شمار گردشگران و درآمدهای این کشور از محل گردشگری در حال افزایش است، شمار گردشگران ورودی به ایران روز به روز کمتر می‌شود. عزت‌الله ضرغامی، وزیر میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، اواخر آذرماه شمار گردشگران خارجی ایران را در شش ماه نخست امسال اعلام کرد و گفت که در این بازه زمانی، چهار میلیون و ۴۰۰ هزار نفر وارد ایران شده‌اند. پیش‌تر ابراهیم پورفرج، رئیس انجمن تورگردانان ایران، با تأکید بر اینکه تنها گردشگران فعلی ایران زائران اماکن زیارتی‌اند، گفته بود: «هدت‌هاستی توریستی به ایران نمی‌آید؛ حتی مجانی و این مسئله سبب تعطیلی صنعت و بیکاری فراوان در جامعه تورگردانان شده است.»

درباره سه اجرا در صحنه کلانشهر تهران؛

«همکارها»، «ظلم آباد» و «مهندس واشینگ کلوز»

فردی یا ساختاری، در جایگاه مناسب اجتماعی نبوده یا آنکه جایگاهی را غصب کرده‌اند که استحقاق آن را ندارند. این واقعتی تلخ در رابطه با سارا و ناشرش به وضوح قابل مشاهده است. ناشر که زنی است کاسب کار، مدام نوشتار سارای نویسنده را تحقیر کرده و اطلاعات نادرست در رابطه با مسائل مختلف ادبی بیان می‌کند. زندگی سارا به دو قسمت تقسیم شده، یکی مربوط است به زندگی روزمره و ادامه دادن شغل پدر و دیگری مربوط است به نویسندگی و امر خلاقه. این شکاف مابین زندگی واقعی و زندگی مطلوب، نشانه‌ای است از وضعیت عمومی جامعه. اینک سارا مجبور است برای رضایت خواهرش، شغل واقعی خویش را به عوض فارسی، به انگلیسی بگوید و مدام در سرویس‌های بهداشتی، پاسخ‌گوی مطالبات دیگران باشد. اشاره‌ای است بر صورتبندی نامناسب جامعه از منظر جایگاه اجتماعی افراد و مسئله عدالت. به هر حال مهدی رکنی در نمایش «مهندس واشینگ کلوز» تلاش دارد روایتگر ظلمی باشد که بر زنانی چون سارا روا داشته می‌شود. سیاست‌های این اجرا در رابطه با عملیات: زنده و مسئله سرکوب، کمابیش بر مدار نشان دادن سرکوب‌شدگی بیش از اندازه سارا و تقلیل عاملیت و بنا شده. گریه‌های سارا در انتهای نمایش تأکیدی است بر این رویکرد بازنمایانه در قبال حضور زنانه در اجتماعی که حتی زنانش با وضعیت بغرنج زنانه، همدلی نشان نمی‌دهند. بنابراین این اجرا بی‌میل نیست که تاحدودی از سارا یک فیگور قربانی بسازد و احساسات تماشاگران را درگیر کند. اما با تمامی واقعیتی که در این شکل از بازنمایی وجود دارد، زنان جامعه ایران نشان داده‌اند که در پی حقوق مدنی خویش بوده و میل آن ندارند که قربانی نشان داده شوند.

نمایش سوم - مهندس واشینگ کلوز

مهدی رکنی در مقام نویسنده و کارگردان به یک وضعیت ناهنجار می‌پردازد. زنی که سودای نویسندگی دارد مجبور شده این روزها شغل پدر را ادامه دهد و سیفون توالی خانه‌های مردم را تعمیر کند. جامعه‌ای که اینجای بازنمایی می‌شود مبتنی است بر

نمایش «مهندس واشینگ کلوز» به لحاظ طراحی صحنه، خلاقانه است و توانسته یک فضای انتزاعی از موقعیت شغلی نامتعارف یک زن را به نمایش گذارد. زنی که در یک توالی قرار دارد و خرابی سیفون را تعمیر می‌کند و با خواهر، ناشر و مشتری سرو کله می‌زند. مهدی رکنی نمایشی مهندسی شده بر صحنه آورده و به نسبت توانسته روایت خویش را به پیش برد. مسئله مربوط است به سیاست بازنمایی یک زن به نام سارا که دوست دارد بنویسد اما مجبور است خرابی سیفون را علاج کند.

می‌شود. به دیگر سخن اجرا به جایگاه نمادین «نویسنده‌گی» می‌پردازد که گاهی استالین آن را اشغال می‌کند و گاهی بولگاکف. گریز چندانی برای نویسنده با استعداد روسی وجود ندارد و او مجبور است برای دوام آوردن در این زمانه عسرت و حسرت، به همکاری با استالین بپردازد و نمایشنامه‌های در رابطه با دوران جوانی این دیکتاتور مشهور تاریخ قرن بیستم بنویسد. پریسا محمدی در مقام کارگردان تلاش دارد به متن نمایشنامه وفادار باشد. در این پروژه دشوار اجرایی، حضور بازیگران حرفه‌ای همچون محمدصادق ملک، وحید نفر، ریحانه سلامت و رامین سیار دشتی در کنار بازیگران جوان و آماتور، به اجرا کیفیت متفاوتی بخشیده و به نظر می‌آید این مسئله گاهی به ریتم و فضای اجرای آسیب رسانده باشد. طراحی صحنه با استفاده از چارچوب‌های مستطیل شکل و متحرک، یک فضای ملهم از نظرات و پنهان شدن دائمی را

در ذهن تداعی می‌کند. با آنکه این تمهیدی است خلاقانه و کمابیش اقتصادی، اما در نهایت هیچ‌گاه اجازه نمی‌دهد که حساسی از خلوت و زیستن در حوزه خصوصی را بازنمایی کند. بنابراین اجرا با استفاده مقصدانه از نور و به کار گرفتن صحنه‌های انتزاعی، گاهی یکنواخت و ملال‌انگیز می‌شود. اما با تمام این مسائل نمایش همکارها تاحدودی توانسته به جهان پیشنهادی جان حاج و رابطه پر تنش بولگاکف و زمانه‌اش بپردازد و نسبت خود را با وضعیت اینجای اکنون ماروشن کند.

نمایش دوم - ظلم آباد

فضای ناتوریستی نمایش «ظلم آباد» که این شب‌ها در سالن ۳ پردیس شهرزاد در حال اجرا شدن است میل آن دارد که «زیست ویران» فرودستان جامعه را به ویران‌ترین شکل ممکن بازنمایی کند. البته کامران اقتداری در جایگاه نویسنده و کارگردان، به تمامی مقهور این فضای ناتوریستی نمی‌شود و به تناسوب دقیقی از روایت را بر مدار کابوس و رویای شخصیت اصلی نمایش با بازی خوب حسین کشفی اصل قرار می‌دهد. ظلم آباد در رابطه با بازماندگان حادثه تلخ آتش‌سوزی سینما، کس آبادان است. اینکه بعد از سال‌ها، بازماندگان آن حادثه دهشتناک همچنان گرفتار امر سپری نشده هستند و برای مواجهه با آن حادثه تلخ، به شجاعت‌های اخلاقی و تصمیم‌گیری‌های سخت نیاز دارند. اما

پیچیده‌ای روبرو هستیم که راه‌حل ساده‌ای ندارد. چراکه محدود کردن فضاها، فرهنگی شهر چون ساختمان تئاتر شهر به هر دلیل در کنار راه کردن مطلق آن و سپردن انتظام این محل به مناسبات بازار و اقتصاد دستفروشی، هر دو محل تردید و پرسش جدی است. بی‌شک محوطه تئاتر شهر احتیاج به حریم دارد، اما چاره کار به طور قطع حصارکشی و نفی حق به شهر و نردبان در استفاده از فضاها می‌مهم عمومی نیست. این وضعیت بدون گفتگوی جمعی مابین اهالی تئاتر، جامعه‌شناسان و مدیران فرهنگی، به نتایج مطلوب نخواهد رسید.

این هفته و بنا بر سنت این ماه‌های روزنامه به سه اجرا از نمایش‌های روی صحنه کلانشهر تهران می‌پردازیم که توانسته‌اند رضایت مخاطبان خویش را جلب کنند.

نمایش اول - همکارها

جان حاج نویسنده بخت‌بازی است که یکی از نمایشنامه‌هایش در ایران سه بار ترجمه و منتشر شده است. اجرایی که این شب‌ها در سالن استاد سمندریان مجموعه ایرانشهر بر صحنه آمده، متکی است به ترجمه‌ای از معین محب‌علیان که نشر یکشنبه آن را چاپ کرده. جان حاج به دوران حکومت استالین می‌پردازد و رابطه پر فراز و نشیب نویسنده و روشنفکری چون میخائیل بولگاکف را با قدرت حاکم و انواع و اقسام صنف دستفروشان گریزناپذیر نمایش با حضور ذهنی استالین همراه شده و به نوعی از همکاری و حتی جابه‌جایی نقش‌های اجتماعی بولگاکف و استالین منتهی

محمدحسن خدایی

این روزها پروژه حصارکشی بر محوطه تئاتر شهر یکی از مسائل مورد بحث اهالی تئاتر است. بی‌شک تئاتر شهر یکی از فضاها می‌مهم شهری و از عناصر هویت بخش کلانشهر تهران است. از یاد نباید برد که چگونه در دهه هفتاد و هشتاد شمسی، این محیط به نوعی به پاتوق علاقه‌مندان تئاتر و تماشاگران تبدیل شده بود و آنها قبل و بعد اجراها با یکدیگر در رابطه با کیفیت آثار نمایشی گفتگوهای جالبی برقرار می‌کردند. اما این آگورای مهم فرهنگی به تدریج مرکزیت خویش را از دست داد و با افتتاح سالن‌های خصوصی، پاتوق‌های تازه شکل گرفت و دیگر شاهد آن فضاها گفتگو محور سابق در این مکان نبودیم. بنا بر این محوطه تئاتر شهر به تدریج از اهالی تئاتر خالی و عرصه به دیگر قشرهای اجتماعی واگذار شد. در این فرآیند کمابیش طولانی ضد فرهنگی، حریم تئاتر شهر بیش از پیش به تسخیر کسانی درآمد که این ساختمان مدور معروف را به جای تماشا، تئاتر، برای قرار ملاقات گذاشتن، دمی استراحت کردن و حتی خرید و فروش اجناس انتخاب کرده بودند. با بحران اقتصادی و بالا رفتن هزینه معاز، داری، حضور انواع و اقسام صنف دستفروشان گریزناپذیر شد. حاصل این وضعیت اقتصادی و اجتماعی، تئاترزدایی از تئاتر شهری بود که برای عده‌ای از اهالی نازک‌دل تئاتر، ناهنجاری تعبیر می‌شد. حصارکشی این روزهای تئاتر و بحث‌هایی که ایجاد کرده بی‌ارتباط نخواهد بود با فرآیند تئاترزدایی از مهم‌ترین مکان تئاتری کشور. به قول آصف بیات، فرودستان شهری از طریق تسخیر مکان‌های شهری، فضاها، خویش را می‌سازند و از طریق سیاست‌های خیابانی، وضعیت خود و جامعه را از نو تعیین سیاسی و اقتصادی می‌بخشند. حال باید به انتظار نشست و نتیجه تصمیمات مدیران فرهنگی و هنرمندان دلوپس تئاتر را در قبال این روپارویی تمام‌عیار و دائمی مشاهده کرد. اما نکته اینجاست که ما با وضعیت

گزارش

رامتین شهبازی:

ارتباط صنعت سینما با مجامع آکادمیک قطع است

داور ششمین جایزه پژوهش سال سینمای ایران بیان با تأکید بر اهمیت ارتباط سینما و دانشگاه گفت: ارتباط صنعت سینما با مجامع آکادمیک قطع است و نیازسنجی دقیقی در زمینه پژوهش سینما صورت نمی‌گیرد.

به گزارش روابط عمومی جایزه پژوهش سال سینمای ایران، دکتر رامتین شهبازی استاد دانشگاه، نویسنده، منتقد فیلم و داور ششمین جایزه پژوهش سال سینمای ایران بیان کرد: پژوهش برای سینماگران ایرانی امر مهمی نیست و سینماگران ایرانی به پژوهش اهمیت نمی‌دهد. پژوهش برای اهل مطالعه در سینما و مباحث نظری سینما مهم است. سینماگر فیلم خودش را می‌سازد و البته باید ساز و کاری از سوی نهادهای مسئول تدارک دیده شود تا پژوهش‌ها به دست سینماگران با زبان خودشان برسد. وی افزود: پژوهش، زبان آکادمیک دارد و شاید مقبول سینماگر نباشد. سینماگران ما خیلی به پژوهش توجهی ندارند، کار خودشان را می‌کنند و پژوهش‌ها برای جامعه دانشگاهی و نهادهای سیاست‌گذار کاربرد دارد.

شهبازی گفت: چند سالی است که به همت سازمان سینمایی جایزه پژوهش سال سینمای ایران برگزار می‌شود؛ از محل‌های دست‌اندر کار نیازسنجی می‌کنند

وی ادامه داد: مباحث تئوری و کاربردی، دو بال پرواز یک پرنده هستند. امسال کارهای کاربردی و نظری دیدیم و کیفیت پژوهش‌ها متنوع بود. جایزه پژوهش سال سینمای ایران توانسته پژوهش‌های مختلف و پژوهشگران را دور هم جمع کرده، این پژوهش‌ها دیده شده و در آرشو پژوهشگران نماند. هر سال نیز تعداد شرکت‌کنندگان و کیفیت آثار بیشتر شده که این نشان می‌دهد جایزه پژوهش سال سینمای ایران بی‌تاثیر نبوده است.

و پژوهش‌ها بر این اساس ساماندهی و اعلام می‌شود. این استاد دانشگاه با تأکید بر اهمیت ارتباط سینما و دانشگاه عنوان کرد: ارتباط صنعت سینما با مجامع آکادمیک قطع است و نیازسنجی دقیقی در زمینه پژوهش سینما صورت نمی‌گیرد. لازم است در این بخش دقت بیشتری داشته باشیم. کار پژوهش را نباید رها کرد و نباید در آن محدودیت ایجاد کنیم. باید مسیر‌ها را مشخص و کار پژوهشگر را تسهیل کنیم. وی افزود: اگر پژوهش به موضوع علاقه نداشته باشد، نتیجه مطلوب نخواهد بود و از طرفی اگر پژوهش کاربردی نباشد نیز نتیجه حاصل نمی‌شود. نیاز داریم نهادهای حامی، پژوهشگران را حمایت کنند و برنامه به سمت و سویی برود که پژوهش‌ها کاربرد داشته باشند.

شهبازی با اشاره به کاربرد بودن جایزه پژوهش سال سینمای ایران اظهار کرد: موضوعات پژوهش‌های رسیده به دبیرخانه جایزه خیلی متنوع بود و از مباحث نظری در پژوهش‌ها نتایج پژوهشی تا مباحث کاربردی داشتیم. مباحث نظری هم می‌تواند به موارد کاربردی در بخش پژوهش تبدیل شود. اینکه لزوماً پژوهش‌ها کاربردی باشد، ما را از نگاه نظری دور می‌کند و بالعکس.